

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทางการศึกษาของการศึกษาในระบบ และนอกระบบโรงเรียนของหมู่บ้านหัวคูน อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี ในปี พ.ศ. 2524 โดยใช้ดัชนีบ่งชี้สภาพทางการศึกษาของหมู่บ้านแสดงให้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าของหมู่บ้านในเชิงการศึกษา โดยใช้ตัวแปรเป็นคำพิเคราะห์กำหนดสภาพทางการศึกษา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากหมู่บ้านหัวคูนมีโรงเรียนแห่งเดียวคือ โรงเรียนศรีศึกษา และมีครัวเรือน 63 ครัวเรือน ผู้วิจัยจึงเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจสภาพทางการศึกษาในระบบโรงเรียน ซึ่งสร้างขึ้นโดยศึกษาจากเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2522 คู่มือการประเมินมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาและแบบข้อมูลการประเมินมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้ยังได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนและแบบสำรวจสภาพทั่วไปของหมู่บ้าน ซึ่งคัดแปลงมาจากแบบสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำหมู่บ้านของกองวิจัยและประเมินผล กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย แบบสัมภาษณ์ระดับหมู่บ้านของกองภาวะเศรษฐกิจ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแบบสำรวจสภาพโรงเรียน สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ หลังจากนั้นได้วิเคราะห์ข้อมูลของโรงเรียนประถมศึกษา โดยพิจารณาตัวแปรที่สำคัญ ๆ ทั้งหมด 87 ตัว โดยตัวแปรส่วนใหญ่ จำนวน 70 ตัว ให้นำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2522 ของกรมสามัญศึกษา และตัวแปรอีก 17 ตัว ได้เสนอผลไปตามข้อเท็จจริงที่เก็บรวบรวมมาได้ เนื่องจากเกณฑ์มาตรฐานของกรมสามัญศึกษาไม่ได้กำหนดไว้ ส่วนข้อมูลของครัวเรือนซึ่งศึกษาตัวแปร 83 ตัว ได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และคำนวณอัตราความหนาแน่นของปัญหาความยากจนของหมู่บ้าน แล้วเสนอในรูปตารางประกอบความเรียงส่วนหนึ่ง และเสนอผลไปตามข้อเท็จจริงที่วิเคราะห์ได้อีกส่วนหนึ่ง และให้นำตัวแปรจำนวน 48 ตัว ที่ได้เสนอผลไปแล้วนั้นและสามารถเปรียบเทียบกับเกณฑ์ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ๗๕ เครื่องชี้ภาวะสังคมของประเทศไทย

ข้อมูลจากการสำรวจของกองศึกษาภาวะเศรษฐกิจและเผยแพร่การพัฒมา สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และข้อมูลของจังหวัดอุบลราชธานี

ข้อค้นพบ ผลการวิจัยพอสรุปได้ดังนี้

การศึกษาสถานภาพทางการศึกษาในระบบโรงเรียน พอสรุปได้ดังนี้

1. โรงเรียนตรีศึกษา มีค่าดัชนีไม่เข้าเกณฑ์มาตรฐาน 24 ตัว ในจำนวน 70 ตัว ที่นำมาเปรียบเทียบ จำแนกเป็นต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 22 ตัว และสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 2 ตัว ดังนี้

1.1 หมวดอาคารสถานที่และอุปกรณ์ มีค่าดัชนีต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 9 ตัว ในจำนวน 19 ตัว ได้แก่ จำนวนส้วมชาย จำนวนส้วมหญิง จำนวนที่ใส่ส้วมชาย ความสะอาดของส้วม ที่ที่โรงฝึกงาน จำนวนห้องพิเศษ จำนวนอุปกรณ์ที่จำเป็นประจำห้องเรียน และอุปกรณ์ที่ควรจะมีอยู่ในห้องเรียน และมีค่าดัชนีสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 1 ตัวคือ จำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 ถึง 6

1.2 หมวดการบริหารโรงเรียน มีค่าดัชนีต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 6 ตัว ในจำนวน 24 ตัว ได้แก่ อัตราส่วนของครูต่อห้องเรียน มาตรการในการแก้ปัญหาการขาดเรียนของนักเรียน กรรมการเก็บรักษาเงินและกรรมการตรวจสอบภายใน การช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนอาหารกลางวัน การจัดหาหนังสือพิมพ์ วารสารและหนังสืออ่านเพื่อความรูควารมกันเทิงให้แก่นักเรียนและครู และการตรวจสอบสภาพอนามัยของนักเรียน และมีค่าดัชนีสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 1 ตัว คือจำนวนชั่วโมงทำงานของครู

1.3 หมวดคุณภาพการเรียนการสอน มีค่าดัชนีต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 7 ตัว ในจำนวน 21 ตัว ได้แก่ วัสดุสำหรับให้ครูได้ใช้ในการจัดทำสื่อการเรียน การจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหาโดยวิธีวิทยาศาสตร์ การสอนชาวเหตุการณ์ การสอนภาคปฏิบัติให้นักเรียนไปปฏิบัติจริงทุกวิชา การตรวจสอบความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้นของนักเรียนก่อนจะทำการสอนแต่ละชั้น การนำผลการประเมินผลการเรียนมาแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอน และโครงการช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนช้าและส่งเสริมนักเรียนที่เรียนดี

1.4 หมวดความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน ไม่มีค่าดัชนีต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

ในจำนวน 6 ตัว

จากการพิจารณาคำชี้แจงที่สามารถนำมาเปรียบเทียบเกณฑ์มาตรฐานได้ ในหมวดต่าง ๆ พบว่า หมวดที่มีค่าชี้แจงไม่เข้าเกณฑ์เรียงจากมากไปหาน้อย คือ อาคารสถานที่และอุปกรณ์ คุณภาพการเรียนการสอน การบริหารโรงเรียน และความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน โดยมีค่าชี้แจงไม่เข้าเกณฑ์ ร้อยละ 52.63, 33.33, 29.18 และ 0.00 ตามลำดับ รายละเอียดปรากฏในตาราง 57

ตาราง 57 จำนวนดัชนีบ่งชี้สถานภาพทางการศึกษาในระบบโรงเรียนที่ไม่เข้าเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา จำแนกตามหมวดต่าง ๆ

หมวด	ดัชนีที่นำไปเปรียบเทียบ	ดัชนีที่ไม่เข้าเกณฑ์		สถานภาพ
		จำนวน	ร้อยละ	
อาคารสถานที่และอุปกรณ์	19	10	52.63	ต่ำ
การบริหารโรงเรียน	24	7	29.18	ค่อนข้างต่ำ
คุณภาพการเรียนการสอน	21	7	33.33	ค่อนข้างต่ำ
ความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน	6	0	0.00	สูง
รวม	70	24	34.29	ต่ำ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. โรงเรียนศรีศึกษา มีค่าดัชนีที่ทำการศึกษ่อีก 15 ตัว ที่ไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานได้เพราะไม่ได้กำหนดไว้ สรุปได้ดังนี้

2.1 หมวดคุณภาพของครู

ครูโรงเรียนศรีศึกษาส่วนมากมีวุฒิ พ.ม. มีจำนวน 5 คน (ร้อยละ 50.00) ครูทุกคนสอนตลอดทั้งวันคือวันละ 5 ชั่วโมง ทุกคนสอนมานานกว่า 8 ปี ต้องทำการสอนในวิชาที่ไม่ได้เรียนเป็นวิชาเอกหรือโท และมีสอนในบางวิชาที่ไม่ชอบ ครูส่วนมากเป็นคนในท้องถิ่น และมีบ้านพักอยู่ในท้องถิ่น มีจำนวน 8 คน (ร้อยละ 80.00) ครูทุกคนมีสุขภาพดี มีจำนวนวันลาสูงสุดไม่เกิน 7 วัน รวมวันลาทั้งหมดได้ 28 วัน คิดเป็นวันลาเฉลี่ยคนละ 2.8 วันหรือลาร้อยละ 1.40 ของเวลาทำงานทั้งหมด

2.2 หมวดคุณภาพผลผลิต

นักเรียนทั้งหมดมี 252 คน สอบได้ 244 คน (ร้อยละ 96.83) มีนักเรียนตกชั้น 8 คน (ร้อยละ 3.17)

2.3 หมวดอื่น ๆ

โรงเรียนมีหนังสือในศูนย์ข่าวสาร (ไม่มีห้องสมุด) จำนวน 35 เล่ม คิดเฉลี่ย 0.15 เล่มต่อนักเรียน 1 คน มีนักเรียนที่ขาดแคลนแบบเรียนและสมุด 206 คน (ร้อยละ 87.28) นักเรียนทุกคนมีอาหารกลางวันรับประทาน และอัตราการคงอยู่ของนักเรียนเท่ากับร้อยละ 100.00

การศึกษาสถานภาพทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน พอสรุปได้ดังนี้

1. สภาพทั่วไปของหมู่บ้านหัวคูน

1.1 สภาพที่ตั้ง

หมู่บ้านหัวคูนตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลหัวคูน อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี อยู่ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 26 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 24 กิโลเมตร ถนนทางเข้าแยกจากถนนแจ้งสนิท (อุบลราชธานี - ยโสธร) ที่บ้านทาวารี ซึ่งตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลหัวคูน เป็นถนนลูกรัง ระยะทางจากทางแยกประมาณ 6 กิโลเมตร ก็ถึงหมู่บ้าน หมู่บ้าน

หัวหน้ามีอำนาจเขตติดต่อหมู่บ้านอื่นดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับบ้านหัวคอง	ตำบลหัวคอง
ทิศใต้	ติดต่อกับบ้านชีทวน	ตำบลชีทวน
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับบ้านหัวคอง	ตำบลหัวคอง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับบ้านมะทริก	ตำบลชีทวน

1.2 โครงสร้างประชากร

หมู่บ้านหัวคองประกอบด้วยครัวเรือนทั้งสิ้น 63 ครัวเรือน มีประชากร 407 คน เป็นชาย 188 คน เป็นหญิง 219 คน คิดเฉลี่ยครัวเรือนหนึ่งมีประชากร 6.46 คน คิดเป็นความหนาแน่นของประชากรเท่ากับ 478.15 คนต่อตารางกิโลเมตร อัตราการเพิ่มของประชากร ร้อยละ 0.00 อัตราการเกิดเท่ากับอัตราการตาย คือร้อยละ 1.48 มีจำนวนผู้รวมทำให้เกิดรายได้ในครัวเรือน 205 คน (ร้อยละ 52.37) จำนวนคนย้ายเข้า 2 คน ย้ายออก 2 คน

1.3 การสื่อสารคมนาคมขนส่ง

การคมนาคมภายในหมู่บ้าน และการคมนาคมติดต่อกับท้องถิ่นอื่น เป็นไปด้วยความสะดวก เพราะเป็นหมู่บ้านที่ถนนตัดผ่าน แต่ถนนในหมู่บ้านก็ไม่เกินทางออกจากหมู่บ้านมากนัก นอกจากเป็นการเดินทางออกไปทำงานหรือซื้อสิ่งของที่จำเป็นเท่านั้น สื่อของข่าวสารที่สำคัญที่สุดคือวิทยุ

1.4 ความสามัคคี

ประชาชนในหมู่บ้านมีความสามัคคี

1.5 ความปลอดภัย

ไม่มียุทธศาสตร์และความผิดเกี่ยวกับเพศ มีคดีอาชญากรรมเกิดขึ้นเพียง 4 คดี ซึ่งเป็นคดีลักทรัพย์ทั้งหมด

2. ภูมิหลังทั่วไปของหัวหน้าครัวเรือน

หัวหน้าครัวเรือนส่วนมากเป็นชาย (ร้อยละ 79.37) มีอายุ 46 - 55 ปี (ร้อยละ 26.98) แต่งงานแล้วและอยู่ด้วยกัน (ร้อยละ 82.54) มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่

4 คน (ร้อยละ 19.05) จบการศึกษาสูงสุดชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (ร้อยละ 42.85) และหัวหน้าครัวเรือนทั้งหมดมีดีดศานาทุทท ภายในครัวเรือนส่วนมากมีจำนวนสมาชิก 6 คน (ร้อยละ 22.22) และมีผู้ทำงานเพื่อให้เกิดรายได 2 คน (ร้อยละ 49.21)

3. การศึกษาขั้นพื้นฐาน

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไป ส่วนมากอ่านออกและเขียนได 218 คน (ร้อยละ 83.53) ที่อ่านออกแต่เขียนไมได 17 คน (ร้อยละ 6.51) เพราะออกจากโรงเรียนแลวลืมและที่อ่านไมออก 14 คน (ร้อยละ 9.96) เพราะออกจากโรงเรียนแลวลืม (ร้อยละ 53.85) และไมไดเขาโรงเรียน (ร้อยละ 46.15)

ภายในหมู่บ้านมีเด็ก 131 คน เป็นเด็กในวัยเรียน 97 คน มีเด็กที่เรียนอยู่ในระบบโรงเรียน 96 คน อยู่นอกระบบโรงเรียน 1 คน ทักเป็นจำนวนนักเรียนในวัยเรียนที่เขารับการศึกษาภาคบังคับ ร้อยละ 98.97 และมีจำนวนสมาชิกที่สามารถทักเลขง่าย ๆ ได 192 คน

4. การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นอยู่ในครัวเรือน

4.1 คุณภาพชีวิตในครัวเรือน

หมู่บ้านหัวคูนมีจำนวนสมาชิกที่จกหะเบี่ยนสมรส 23 กู (ร้อยละ 32.86) สามีภรรยาแต่ละคูอาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน และครัวเรือนส่วนมากมีสามีภรรยา 1 กู (ร้อยละ 73.01) ไมมีคูชายทหมภรรยามากกว่า 1 คน มีสามีภรรยาที่หยารางกัน 1 กู (2.46 ราย คอประชากรกันคน) และมีจำนวนเด็กที่ตูกทอคทัง 1 คน

4.2 การตัดสินใจภายในครัวเรือน

ครัวเรือนส่วนมากมีหัวหน้าครอบครัวเป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องเศรษฐกิจและการเมือง (ร้อยละ 93.66) แต่ในเรื่องเกี่ยวกับบุตรนนปรึกษากันระหว่างหัวหน้าครอบครัวและภรรยา (ร้อยละ 98.41)

4.3 อาหารและโภชนาการ

ครัวเรือนทั้งหมดคิมน้ำอ (ร้อยละ 100.00) และส่วนมากไมไดคิม (ร้อยละ 98.41) หางคานการรับประทานอาหารนั ครัวเรือนส่วนมากรับประทานอาหารไมคอยเป็นเวลา (ร้อยละ 61.90) เมื่อพิจารณาประเภทของอาหารที่บริโภคแต่ละเดือน สรุปลัควา

ครัวเรือนส่วนมากไม่เคยบริโภคหมู ไข่ วัว (ร้อยละ 73.02) ไม่เคยบริโภคตัวเมลิคแห้ง (ร้อยละ 53.97) และไม่เคยบริโภคผลไม้ (ร้อยละ 61.91) ครัวเรือนส่วนมากบริโภคปลา 16 - 23 วัน (ร้อยละ 57.14) บริโภคไข่ 8 - 15 วัน (ร้อยละ 36.51) บริโภคข้าว แป้ง น้ำตาลมากกว่า 23 วัน (ร้อยละ 100.00) บริโภคผักต่าง ๆ มากกว่า 23 วัน (ร้อยละ 55.56) และบริโภคน้ำมันกระเทียม 1 - 7 วัน (ร้อยละ 42.86)

4.4 อาชีพและสุขภาพ

ประชาชนในหมู่บ้านที่มีสุขภาพอนามัยดีมี 81 คน (ร้อยละ 19.90) มีมารดาที่ได้รับการทำคลอดจากบุคลากรที่ได้รับการฝึกหัดในการทำคลอดมาแล้ว 6 คน (ร้อยละ 100.00)

มีประชาชนที่เป็นโรคจิตประสาท หรือภาวะสุขภาพจิตที่ไปรับบริการที่โรงพยาบาล 7 คน (ร้อยละ 1.72) และมีผู้ศึกษาเสกคิกและมีความผิดตามพระราชบัญญัติเสกคิกให้โทษ 2 คน (คิดเป็น 4.91 คนต่อประชากรพันคน)

มีจำนวนครัวเรือนที่มีสมาชิก 24 ครัวเรือน (ร้อยละ 38.10) ในจำนวนนี้มีครัวเรือนที่มีสมาชิกที่เสาะอาศัย 13 ครัวเรือน (ร้อยละ 54.17)

สถานที่ยกของบุตรคนสุดท้ายส่วนใหญ่เป็นพี่นาง (ร้อยละ 87.10) เมื่อคลอดแล้วส่วนมากเลี้ยงดูจนมารดา (ร้อยละ 98.41)

ครัวเรือนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวมี 22 ครัวเรือน (ร้อยละ 34.92) ครัวเรือนที่เคยหรือกำลังวางแผนครอบครัวเพื่อควบคุมช่วงเวลาการมีบุตรมี 25 ครัวเรือน (ร้อยละ 39.68) และส่วนมากเมื่อสมาชิกป่วยได้ไปรักษาที่สถานอนามัย (ร้อยละ 50.79)

5. การศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน

หมู่บ้านหัวคันยังไม่เคยมีการบริการหรือโครงการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดให้ ไม่เคยมีการจัดห้องสมุดเคลื่อนที่เข้าไปบริการประชาชน และไม่เคยมีการนำข่าว บทความและความรู้ต่าง ๆ ไปสู่ประชาชน

5.1 กลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ

ไม่มีครัวเรือนใดที่ได้รับการช่วยเหลือเรื่องการผลิต จำหน่ายและสิ้นเชื่อเพื่อการผลิต มีจำนวนครัวเรือนที่สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมของส่วนรวมอย่างน้อย 1 ครั้ง 58 ครัวเรือน (ร้อยละ 92.06)

5.2 ส่วนรวมทางการเมือง

ในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรครั้งสุดท้ายเป็นการเลือกตั้งซ่อม มีจำนวนคนไปใช้สิทธิเป็นจำนวน 143 คน (ร้อยละ 83.14) ครัวเรือนส่วนมากมีหลักในการเลือกผู้แทนราษฎร คือ พิจารณาพรรค (ร้อยละ 53.97) ในจำนวนนี้ส่วนมากให้เหตุผลว่า พอใจนโยบาย (ร้อยละ 61.77)

หัวหน้าครัวเรือนที่มีความคิดว่าผู้แทนราษฎรไม่มีประโยชน์ต่อท้องถิ่นของเขามี 35 คน (ร้อยละ 55.56) ในจำนวนนี้ส่วนมากให้เหตุผลว่าไม่เอาใจใส่ในทุกข์สุขของราษฎรอย่างแท้จริง (ร้อยละ 45.71) ส่วนผู้ที่คิดว่าผู้แทนราษฎรมีประโยชน์ต่อท้องถิ่นของเขามีจำนวน 28 คน (ร้อยละ 44.44) ส่วนมากให้เหตุผลว่า รับฟังความทุกข์ยากและเป็นปากเป็นเสียงให้ราษฎร (ร้อยละ 39.25)

เกี่ยวกับความรู้ทางกฎหมายนั้น หัวหน้าครัวเรือนที่มีความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษี มี 12 คน (ร้อยละ 19.05) การเกณฑ์ทหารมี 24 คน (ร้อยละ 38.09) การทำพินัยกรรม มี 13 คน (ร้อยละ 20.63) มีความรู้เกี่ยวกับการแจ้งเกิดและการแจ้งตาย มีอย่างละ 56 คนเท่ากัน (ร้อยละ 88.89)

5.3 ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี

ในหมู่บ้านมีวัด 1 แห่ง มีพระ 2 รูป สามเณร 1 รูป มีการสวดธรรมะหรือเทศน์ทุกวันพระตลอดเช้าพรรษา มีคนไปฟังธรรมะหรือเทศน์เสมอ ๆ จำนวน 40 คน (ร้อยละ 9.83) มีผู้ผ่านการบวช 82 คน ในจำนวน 104 คน (ร้อยละ 78.86) มีหัวหน้าครัวเรือนที่เชื่อโชคลางจำนวน 18 คน (ร้อยละ 28.57) ประเพณีของท้องถิ่นมีบุญบวงสรวงไฟ บุญมหาชาติ บุญกฐิน บุญผาผ่า และบุญข้าวใจ มีศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านโตแก การทอผ้า

6. การศึกษาค้นอาชีพหรือเศรษฐกิจ

หมู่บ้านหัวคัน เป็นหมู่บ้านที่มีอัตราความหนาแน่นของปัญหาความยากจนมาก (ร้อยละ 87.60)

6.1 อาชีพ

ครัวเรือนส่วนมากมี 1 ครอบครั (ร้อยละ 76.19) ประกอบอาชีพหลักคือ การทำนา (ร้อยละ 85.71) อาชีพรองคือการทำไร่ (ร้อยละ 93.65) มีจำนวนผู้ที่รวมทำให้เกิดรายได้ในครัวเรือน 205 คน (ร้อยละ 52.27)

6.2 ที่ดินและขนาดการถือครองที่ดิน

ครัวเรือนทั้ง 63 ครัวเรือนมีที่ดินถือครอง 532 ไร่ (เฉลี่ยครัวเรือนละ 8.44 ไร่) มีที่ดินถือครองที่เป็นของตนเอง 479 ไร่ (เฉลี่ยครัวเรือนละ 7.60 ไร่) มีที่ดินถือครองที่ได้จากการเช่า 53 ไร่ (เฉลี่ยครัวเรือนละ 0.84 ไร่) จำนวนที่ดินถือครองส่วนมากนำไปใช้ในการเพาะปลูกข้าว (ร้อยละ 74.06) พื้นที่ใช้ทำการเกษตรทั้งหมด 488 ไร่ (เฉลี่ยครัวเรือนละ 7.75 ไร่) อาศัยนำฝนอย่างเดียว

6.3 ผลผลิต

ครัวเรือนทั้งหมดผลผลิตข้าวได้ 6,785 ตัน (เฉลี่ยไร่ละ 17.22 ตัน หรือครัวเรือนละ 107.69 ตัน) ได้ผลผลิตจากพืชผักต่าง ๆ 482 กิโลกรัม (เฉลี่ยครัวเรือนละ 7.65 กิโลกรัม) ผลผลิตจากพืชผักต่าง ๆ และสัตว์พอกัน 23 ครัวเรือน (ร้อยละ 36.51) ผลผลิตจากพืชผักพอกัน 35 ครัวเรือน (ร้อยละ 55.56) ได้ผลผลิตจากสัตว์พอกัน 34 ครัวเรือน (ร้อยละ 53.97) การเพาะปลูกข้าว 46 ครัวเรือน (ร้อยละ 73.02) และใช้ยาปราบศัตรูพืช 49 ครัวเรือน (ร้อยละ 77.78) ใช้ทั้งปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช 38 ครัวเรือน (ร้อยละ 60.32) มีการตายของสัตว์เกิดขึ้นบางปี 54 ครัวเรือน (ร้อยละ 85.71) และส่วนมากไม่ทราบสาเหตุของการตาย จำนวน 51 ครัวเรือน (ร้อยละ 80.95)

6.4 รายได้ - รายจ่าย

ครัวเรือนทั้งหมดมีรายไประดับละ 125,440 บาท แต่เมื่อคิดเฉลี่ยแล้ว มีรายไประดับครัวเรือนละ 1,991.12 บาท หรือคนละ 308.21 บาท

หากคำนวณค่าใช้จ่ายมีทั้งสิ้น 167,300 บาท เฉลี่ยแล้วมีรายจ่ายครัวเรือนละ

2,655.56 บาท หรือคนละ 411.06 บาท

6.5 การออมและหนี้

ครัวเรือนที่มีเงินออมมี 6 ครัวเรือน (ร้อยละ 9.53) คิดเป็นเงิน 12,560 บาท
ที่มีหนี้สินมี 27 ครัวเรือน (ร้อยละ 42.86) คิดเป็นเงิน 41,860 บาท สำหรับครัวเรือน
ต่าง ๆ ที่มีเงินออมเฉลี่ยแล้วมีเงินออมครัวเรือนละ 2,093.33 บาท แต่เมื่อหักต้นทุนบ้าน
เฉลี่ยแล้วมีเงินออมครัวเรือนละ 199.37 บาท หรือคนละ 30.86 บาท และสำหรับครัวเรือน
ที่มีหนี้สินเฉลี่ยแล้วมีหนี้สินครัวเรือนละ 1,550.37 บาท แต่เมื่อหักต้นทุนบ้านเฉลี่ยแล้วมีหนี้สิน
ครัวเรือนละ 664.44 บาท หรือคนละ 102.85 บาท

6.6 การตลาด

ครัวเรือนส่วนมากขายผลผลิตที่หมู่บ้านมี 52 ครัวเรือน (ร้อยละ 82.54) ในจำนวน
นี้ส่วนมากขายให้พ่อค้าท้องถิ่นมี 31 ครัวเรือน (ร้อยละ 59.62) สำหรับครัวเรือนที่มีผลผลิตขาย
มี 54 ครัวเรือน ขายผลผลิตไค้ตามราคาที่ควบคุม มี 22 ครัวเรือน (ร้อยละ 40.74) และ
ไค้ตามราคาที่ต้องการมี 19 ครัวเรือน (ร้อยละ 35.19)

6.7 การใช้เวลาว่าง

ครัวเรือนส่วนมากมีเวลาว่างมากในเดือนเมษายน มี 57 ครัวเรือน (ร้อยละ
90.47) ส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มี 51 ครัวเรือน (ร้อยละ 80.95) คือ
ปลูกผัก รับจ้าง เลี้ยงสัตว์ หาหิน ทอผ้า

6.8 สวัสดิการสังคม

ภายในหมู่บ้านมีร้านค้า 2 ร้าน แต่ไม่มีแหล่งรับซื้อพืชผล มีพ่อค้าเดินทางมาซื้อเป็น
ระยะ ๆ ไม่มีผู้ได้รับการสงเคราะห์จากกรมประชาสงเคราะห์ มีผู้เข้ารับการรักษาทายาล
โตโยโมเส็ยการรักษา 238 คน (ร้อยละ 58.48)

7. ปัญหาและความต้องการของครัวเรือน

หัวหน้าครัวเรือนส่วนมากมีความรู้สึกว่สภาพความเป็นอยู่ของครัวเรือนของตนเอง อยู่ในสภาพปานกลาง (ร้อยละ 44.44) สิ่งที่เป็นปัญหาของครัวเรือน หัวหน้าครัวเรือนได้ให้ความคิดเห็นว่ารายได้น้อย ไม่มีเงินใช้ โรคภัยไข้เจ็บ ขาดอาหาร ผลผลิตต่ำ ขาดเงินซ่อมแซม บ้านขาดที่กินทำกิน และมีหนี้สิน ตามลำดับ

หัวหน้าครัวเรือนส่วนมากมีความเห็นว่า สิ่งที่เป็นความต้องการมากที่สุดอันจะทำให้ สภาพความเป็นอยู่ของครัวเรือนดีขึ้น คือ น้ำเพื่อการเพาะปลูก (ร้อยละ 87.30)

8. การเปรียบเทียบข้อมูลที่สามารรถเปรียบเทียบกันกับเกณฑ์ต่าง ๆ ได้

หมู่บ้านหัวถนน มีค่าดัชนีไม่เข้าเกณฑ์ 34 ตัว ในจำนวน 48 ตัว ที่นำมาเปรียบเทียบจำแนกเป็น ไม่เข้าเกณฑ์ จปฐ. 26 ตัว ในจำนวน 30 ตัว ไม่เข้าเกณฑ์จากเครื่องซี ภาวะสังคม 7 ตัว ในจำนวน 16 ตัว และไม่เข้าเกณฑ์จากการศึกษาหมู่บ้านยากจนในภาค อีสานตอนล่าง 1 ตัว ในจำนวน 1 ตัว

8.1 หมวดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าดัชนีต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. (ไม่เข้าเกณฑ์) ทั้ง 2 ตัว ได้แก่ จำนวนผู้อ่านออกเขียนได้ และจำนวนนักเรียนในวัยเรียนที่เข้ารับการศึกษา ภาคบังคับ

8.2 หมวดการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นอยู่ในครัวเรือน มีค่าดัชนีไม่เข้า เกณฑ์ 15 ตัว ในจำนวน 21 ตัว จำแนกเป็น ไม่เข้าเกณฑ์ จปฐ. 10 ตัว ในจำนวน 12 ตัว ได้แก่ จำนวนเด็กที่ออกนอกห้อง จำนวนครัวเรือนที่ดื่มสุราเวลาในการรับประทานอาหาร จำนวนครัวเรือนที่รู้จักบริโภคอาหาร จำนวนครัวเรือนที่ดื่มสุรา จำนวนครัวเรือนที่ดื่มสุราสะอาค การไหม้ทหารก จำนวนครัวเรือนที่เคยหรือกำลังวางแผนครอบครัวเพื่อควบคุมช่วงเวลาการ มีบุตร วิธีการรักษาโรคเมื่อสมาชิกในครัวเรือนป่วย และจำนวนผู้มีสุขภาพและอนามัยดี และไม่เข้าเกณฑ์จากเครื่องซีภาวะสังคม 5 ตัว ในจำนวน 9 ตัว ได้แก่ อัตราการหย่าร้าง อัตรา การตาย อัตราการตายด้วยโรคที่ป้องกันได้ จำนวนผู้เป็นโรคจิตประสาทรหรือภาวะสุขภาพจิต ที่มารับบริการในโรงพยาบาล และจำนวนผู้ศึกษาเสถิตคและมีความผิดคาม พ.ร.บ. ยาเสถิตค ในไทย

8.3 การศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน มีคาคัพนี้ไม่เข้าเกณฑ์ 11 ตัว ในจำนวน 15 ตัว จำแนกเป็นไม่เข้าเกณฑ์ จปฐ. 11 ตัว ในจำนวน 13 ตัว ได้แก่ จำนวนครัวเรือนที่ได้รับการช่วยเหลือเรื่องการผลิตจำหน่าย และสินเชื่อเพื่อการผลิต จำนวนครัวเรือนที่มีสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมของส่วนรวม จำนวนคนที่ไปออกเสียงเลือกตั้งซ่อมเมื่อ 29 พฤศจิกายน 2524 จำนวนครัวเรือนที่มีความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษี จำนวนครัวเรือนที่มีความรู้เกี่ยวกับการเกณฑ์ทหาร จำนวนครัวเรือนที่มีความรู้เกี่ยวกับการทำนัยกรรม จำนวนครัวเรือนที่มีความรู้เกี่ยวกับการแจ้งเกิด จำนวนครัวเรือนที่มีความรู้เกี่ยวกับการแจ้งตาย จำนวนคคืออาชีพการรวม กิจกรรมของเอกชนในหมู่บ้านและอัคราการบวช และไม่มีคาคัพนี้ที่ไมเข้าเกณฑ์จากเครื่องชี้ภาวะสังคม ทั้ง 2 ตัว

8.4 การศึกษาคานอาชีพหรือเศรษฐกิจ มีคาคัพนี้ไม่เข้าเกณฑ์ 6 ตัว ในจำนวน 10 ตัว จำแนกเป็นไม่เข้าเกณฑ์ จปฐ. 3 ตัว ในจำนวน 3 ตัว ได้แก่ จำนวนครัวเรือนที่ใช้ปุ๋ยในการเพิ่มผลผลิต จำนวนครัวเรือนที่ใช้ยาปราบศัตรูพืชและวัชพืช และสาเหตุการตายของสัตว์ ไมเข้าเกณฑ์จากเครื่องชี้ภาวะสังคม 2 ตัว ในจำนวน 5 ตัว ได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อคน และจำนวนผู้มีรายได้น้อยที่เข้ารับการรักษาพยาบาลโดยไม่เสียค่ารักษา ไมเข้าเกณฑ์ที่ได้จากการศึกษาหมู่บ้านชาวกจนในภาคอีสานตอนล่าง 1 ตัว ในจำนวน 1 ตัว คือจำนวนที่คืนหรือครอง และไม่มีคาคัพนี้ที่ไมเข้าเกณฑ์จากข้อมูลของจังหวัดอุบลราชธานี 1 ตัว ในจำนวน 1 ตัว

จากการพิจารณาคัพนี้ที่สามารถนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ได้ในหมวดต่าง ๆ พบว่า หมวดที่มีคาคัพนี้ไม่เข้าเกณฑ์เรียงจากมากไปหาน้อย คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นอยู่ในครัวเรือน และการศึกษาคานอาชีพหรือเศรษฐกิจ โดยมีคาคัพนี้ไม่เข้าเกณฑ์ ร้อยละ 100.00, 73.33, 71.43 และ 60.00 ตามลำดับ รายละเอียดปรากฏในตาราง 58

ตาราง 58 จำนวนคัมภีร์สถานภาพทางการศึกษาของโรงเรียนที่ไม่เข้าเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน เครื่องมือภาวะสังคม การศึกษาหมู่บ้าน
ยากจน และข้อมูลของจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามสถานต่าง ๆ

คาม	คัมภีร์นำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์				คัมภีร์ไม่เข้าเกณฑ์				ร้อยละของ คัมภีร์ใหม่ เข้าเกณฑ์	สถานภาพ		
	จปร.	เครื่องซี	การศึกษาค หมู่บ้าน	ข้อมูลของ จังหวัด	รวม	จปร.	เครื่องซี	การศึกษาค หมู่บ้าน			ข้อมูลของ จังหวัด	รวม
การศึกษาระดับ ประถมศึกษา	2	-	-	-	2	2	-	-	-	2	100	ดีมาก
การศึกษาระดับ มัธยมศึกษา	12	9	-	-	21	10	5	-	15	71.43	ดีมาก	
การศึกษาระดับ อุดมศึกษา	13	2	-	-	15	11	0	-	11	73.33	ดีมาก	
การศึกษาระดับ อาชีวศึกษา	3	5	1	1	10	3	2	1	6	60.00	ค่อนข้างดี	
รวม	30	16	1	1	48	26	7	1	34	70.83	ดีมาก	

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยได้แยกการอภิปรายออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนแรกเป็นสถานภาพทางการศึกษาในระบบโรงเรียน และตอนหลังเป็นสถานภาพทางการศึกษาอกระบบโรงเรียน

ตอนที่ 1 สถานภาพทางการศึกษาในระบบโรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 1 โรงเรียน คำนวณที่สามารถนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานได้ จำนวน 70 ตัว

1. อาคารสถานที่และอุปกรณ์ มีค่าดัชนีไม่เข้าเกณฑ์ 10 ตัว ในจำนวน 19 ตัว คิดเป็นร้อยละ 52.63 จำแนกเป็น มีค่าดัชนีต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 9 ตัว คือ จำนวนส้วมชายมีเพียงหนึ่งในสามของเกณฑ์ จำนวนส้วมหญิงมีเพียงหนึ่งในสามของเกณฑ์ จำนวนที่ใส่สวาชชายไม่มีเลย ความสะอาดของส้วม โดยมิชักโครกและรอยคราบสกปรก พื้นที่โรงฝึกงานโดยไม่มีโรงฝึกงาน แต่ใช้โรงอาหารแทน พื้นที่โรงอาหาร - ห้องประชุม โดยมิขนาด 10 × 30 เมตร จำนวนห้องพิเศษ โดยไม่มีห้องสมุดและห้องวิทยาศาสตร์ จำนวนอุปกรณ์ที่จำเป็นประจำห้องเรียน โดยมีแผนที่ประเทศไทยไม่ครบทุกห้องเรียน และอุปกรณ์ที่ควรจะมีอยู่ในห้องเรียน โดยมีตู้หรือเนื้อที่เก็บอุปกรณ์ ไม้ที่ วงเวียน สามเหลี่ยม และเครื่องวงกลม ไม่ครบทุกห้องเรียน และมีค่าดัชนีสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 1 ตัว คือจำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ถึง 6 โดยมีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มากกว่าเกณฑ์ไป 1 คน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนตั้งอยู่ในเขตที่ค่อนข้างพัฒนา เป็นผลให้ไม่ได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนในคานต่าง ๆ เท่าที่ควร เช่น งบประมาณในการก่อสร้าง อุปกรณ์การเรียนการสอน วัสดุอำนวยความสะดวกต่าง ๆ นอกจากนี้ อุมাত্র หล่อสมดุติ ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวกับครู นักเรียนและโรงเรียนที่สัมพันธ์กับคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอที่มีความหนาแน่นต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยนี้ คือ ทุกกลุ่มอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชาคแลสนอุปกรณ์การเรียนการสอนบางแต่ไม่มากหรือพอเพียงปานกลาง (27, 24)

2. การบริหารโรงเรียน มีค่าดัชนีไม่เข้าเกณฑ์ 7 ตัว ในจำนวน 24 ตัว คิดเป็นร้อยละ 29.18 มีค่าดัชนีต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 6 ตัว คือ อัตราส่วนครูต่อห้องเรียน โดยมีเท่ากับ 1 : 1 แสดงว่ามีจำนวนครูเท่ากับจำนวนห้องเรียนจึงต้องเพิ่มครูใหม่มากขึ้นอีก และเพิ่มครูสนับสนุนการสอนด้วย 1 คน ซึ่งแตกต่างจากผลการวิจัยของอุมাত্র หล่อสมดุติ ที่พบว่า

โรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีครูเกินจำนวนห้องเรียน โดยมีอัตราส่วนครูต่อห้องเรียน เท่ากับ 1.13 : 1 (27,22) สำหรับมาตรการในการแก้ปัญหาการศึกษาของนักเรียน โดยไม่มีมาตรการใด ๆ หนึ่งนี้อาจเป็นเพราะ โดยเฉลี่ยแล้วมีจำนวนนักเรียนที่มาเรียนในแต่ละวันถึงร้อยละ 98.00 โรงเรียนจึงไม่เห็นความจำเป็นที่จะกำหนดมาตรการเพื่อการนี้ ถึงอย่างไรก็ตามโรงเรียนก็ควรที่จะกำหนดมาตรการไว้ด้วย ซึ่งจำนวนนักเรียนที่มาเรียนในแต่ละวันมากกว่า ผลการวิจัยของอุมาพร หล่อสมดุติ ที่พบว่าโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีร้อยละ 93.31 (27, 22) เมื่อศึกษาถึงกรรมการเก็บรักษาเงินและกรรมการตรวจสอบภายใน ปรากฏว่ามีกรรมการเก็บรักษาเงิน แต่ไม่มีกรรมการตรวจสอบภายใน อาจเป็นเพราะเงิน มีจำนวนไม่มาก และครูก็มีเป็นจำนวนน้อยเพียง 10 คนเท่านั้น การช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนอาหารกลางวัน โดยไม่มีการช่วยเหลือในเรื่องนี้ อาจเป็นเพราะขาดเงินที่จะดำเนินการหรือไม่ก็เห็นว่าได้อนุญาตให้นักเรียนสามารถกลับไปรับประทานอาหารกลางวันที่บ้านได้ในตอนกลางวันอยู่แล้ว การจัดหาหนังสือพิมพ์ วารสาร และหนังสืออ่านเพื่อความรู ความบันเทิงให้แก่เด็กเรียนและครู พบว่าไม่มีการจัดให้ในเรื่องนี้ อาจเนื่องมาจากขาดเงินที่จะดำเนินการ หรือโรงเรียนอาจเห็นว่าครูมีน้อยและครูไม่มีเวลาที่จะอ่านถึงข้อที่ไม่คุ้มค่า ก็เลยไม่ซื้อ และการตรวจสอบสุขภาพอนามัยของนักเรียน โดยมีการตรวจสัปดาห์ละ 2 วัน จึงควรตรวจเป็นประจำทุกวัน และมีค่าดัชนีสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 1 ตัวคือ จำนวนชั่วโมงทำงานของครู โดยในหนึ่งสัปดาห์ทำงานเฉลี่ยคนละ 25 ชั่วโมง ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 18- 20 ชั่วโมง ดังนั้นจึงควรเพิ่มครูอีก 3 คน เพื่อให้ครูมีเวลาว่างที่จะเอาใจใส่ตรวจผลงานของนักเรียน และทำงานด้านอื่นมากยิ่งขึ้น

3. คุณภาพการเรียนการสอน มีค่าดัชนีต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 7 ตัว ในจำนวน 21 ตัว คิดเป็นร้อยละ 33.33 คือ วัสดุสำหรับให้ครูได้ใช้ในการจัดทำสื่อการเรียน โดยมีไม่เพียงพอ อาจเนื่องมาจากงบประมาณไม่เพียงพอ การจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหาโดยวิธีวิทยาศาสตร์ โดยโรงเรียนไม่เคยจัดกิจกรรมเช่นนี้เลย อาจเนื่องมาจากครูขาดความรู้ที่จะนำไปปฏิบัติ เพราะครูแต่ละคนเรียนมาน้อยโดยมีวุฒิสูงสุดเพียง พ.ม. เท่านั้น การสอนชาว เหตุการณ์ โดยมีการสอนอยู่บ่อย ๆ แต่ไม่ทุกวัน อาจเนื่องมาจากงานวันครูเอง ก็ไม่ได้รับข่าวสารใหม่ ๆ เมื่อไม่ไต่พังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์ หรือคู่มือทัศน การสอนภาคปฏิบัติ ให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงทุกวิชา โดยมีการสอนเป็นบางวิชา การตรวจสอบความรู้พื้นฐานและ

ทักษะเบื้องต้นของนักเรียนก่อนจะทำการสอนแต่ละชั้น โดยมีการปฏิบัติเป็นบางชั้น การนำผลการประเมินผลการเรียนมาแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอน โดยมีการปฏิบัติเป็นบางครั้ง ค่าดัชนีที่ 3 คิวหาที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่าครูมีวุฒิค่า การเรียนรู้ในเรื่องการสอน การวัดผลประเมินผลมีไม่มาก เป็นผลนำไปปฏิบัติไม่ต่อเนื่อง และโครงการช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนช้าและส่งเสริมนักเรียนที่เรียนดี โดยไม่มีโครงการดังกล่าว อาจเป็นเพราะครูมีน้อย และทุกคนต้องปฏิบัติหน้าที่สอนตลอดทั้งวันอยู่แล้ว ถึงอย่างไรก็ตามควรจะอบรมครูในเรื่องเกี่ยวกับการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล ในช่วงปีค.ศ. 1960

4. ความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน ไม่มีค่าดัชนีค่ากว่าเกณฑ์มาตรฐาน ในจำนวน คิว แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์และร่วมมือกันดี ทั้งนี้เนื่องจากในชุมชนนี้มีโรงเรียนตั้งอยู่เพียงแห่งเดียว ลูกหลานของทุกครัวเรือนก็ส่งมาเรียนที่โรงเรียนนี้ ครูส่วนใหญ่ก็มีบ้านพักอยู่ในท้องถิ่นถึงร้อยละ 80.00 ชาวบ้านบางส่วนได้เขามารวมเป็นกรรมการเพื่อพัฒนาโรงเรียน มีการประชุมผู้ปกครองนักเรียนทุกปี ทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน นอกจากนี้โรงเรียนยังได้มีการทำความสะอาด ทำความสะอาดหมู่บ้านและซ่อมถนน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นผลทำให้ไม่มีค่าดัชนีค่ากว่าเกณฑ์มาตรฐาน

5. จากการพิจารณาค่าดัชนีที่สามารถนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานได้ พบว่ามีค่าดัชนีบางตัวค่า และไม่เข้าเกณฑ์ จะทำให้ดัชนีตัวอื่น ๆ บางตัวค่าหรือสูงและไม่เข้าเกณฑ์ โค้ด ซึ่งทั้งดัชนีที่อยู่ในหมวดเดียวกันและต่างหมวดกัน จึงตั้งข้อสังเกตไว้ว่า ตัวแปรที่นำมาศึกษาแต่ละตัวอาจไม่เป็นอิสระต่อกันทั้งหมด

6. เมื่อพิจารณาค่าดัชนีทั้งหมดที่ไม่เข้าเกณฑ์ พบว่ามี 24 ตัว หรือร้อยละ 34.29 หรือคิดเป็นหนึ่งในสาม แสดงให้เห็นว่า สถานภาพทางการศึกษาในระบบโรงเรียนอยู่ในระดับต่ำ (กำหนดว่า ต่ำมาก เมื่อมีค่าดัชนีไม่เข้าเกณฑ์ ร้อยละ 66.67 - 100.00 ต่ำ เมื่อมีค่าดัชนีไม่เข้าเกณฑ์ ร้อยละ 33.34 - 66.66 กลางค่า เมื่อมีค่าดัชนีไม่เข้าเกณฑ์ ร้อยละ 0.01 - 33.33 และสูง เมื่อมีค่าดัชนีไม่เข้าเกณฑ์ ร้อยละ 0.00)

ดัชนีที่ไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานได้ จำนวน 15 ตัว

7. คุณภาพของครู จากผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนมากมีวุฒิ พ.ม. ครูทุกคนสอนตลอดทั้งวัน สอนมานานกว่า 8 ปี ต้องสอนในวิชาที่ไม่ได้เรียนเป็นวิชาเอกหรือโท และมีสอนในวิชาที่ไม่ชอบ จะเห็นว่าครูถึงแม้จะมีประสบการณ์การสอนมานาน แต่ที่เรียนมาน้อย ต้อง

ทำงานหนัก และมีการทำงานในบางอย่างไม่ชอบ ซึ่งทำให้คุณภาพการศึกษาค่ำ แต่ครูส่วนมากเป็นคนที่ห้องต้นและมีบ้านพักอยู่ในห้องต้น คือ 8 คนหรือร้อยละ 80.00 ครูทุกคนมีสุขภาพที่ดี มีวันลาเฉลี่ยคนละ 2.8 วันต่อปี สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งจะทำให้การเรียนการสอนดีขึ้น เพราะการพักอยู่ในห้องต้นใกล้ชิดกับเด็ก กับผู้ปกครอง และการมีสุขภาพที่ดีมีวันลาหยุด ทำให้นักเรียนได้เรียนเต็มที่

8. คุณภาพผลผลิต มีนักเรียนสอบได้ร้อยละ 96.83 นับว่าอยู่ในระดับสูง แสดงถึงความสูญเสียทางการศึกษาน้อย อย่างไรก็ตามควรจะหามาตรการและยุทธวิธีเพื่อลดความสูญเสียทางการศึกษาลงไปอีกหรือไม่ใหม่เลย

9. อื่น ๆ ได้แก่ หนังสือในศูนย์ข่าวสาร (ไม่มีห้องสมุด) มีน้อยมาก คิดเฉลี่ย 0.15 เล่มต่อนักเรียนคนหนึ่งเท่านั้น อาจต้องขงงบประมาณซื้อเพิ่มเติมและขอบริจาครวมด้วย มีนักเรียนที่ขาดแคลนแบบเรียนและสมุดร้อยละ 87.28 ซึ่งได้รับแจกทุกคนทำให้ไม่มีปัญหาในเรื่องนี้ขณะเรียน นักเรียนทุกคนมีอาหารกลางวันรับประทาน เพราะหากไม่นำมาจากบ้านหรือไม่มีเงินซื้อก็สามารถกลับไปรับประทานที่บ้านได้ ทำให้ไม่หิวโหยขณะเรียนในคอนมัยและอัตราการคงอยู่ของนักเรียนเท่ากับร้อยละ 100.00 ซึ่งอยู่ในระดับสูงสุด แสดงให้เห็นว่าไม่มีนักเรียนออกกลางคัน

ตอนที่ 2 สถานภาพทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน คร้วเรือนจำนวน 63 คร้วเรือน

1. การศึกษาชั้นพื้นฐาน มีค่าดัชนีไม่เข้าเกณฑ์ จบ ๒ ชั้น ที่นำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไป ที่อ่านออกและเขียนได้ โดยมีร้อยละ 83.53 ถึงแม้ว่าจะสูงแต่ก็ยังต่ำกว่าเกณฑ์ จบ คือไม่น้อยกว่าร้อยละ 92 จึงต้องทำการรณรงค์ทั้งในกลุ่มที่อ่านออก แต่เขียนไม่ได้ และกลุ่มที่อ่านไม่ออก และจากการศึกษาจำนวนนักเรียนในวัยเรียนที่เข้ารับการศึกษาภาคบังคับ พบว่ามีร้อยละ 98.97 ซึ่งสูงมากแต่ก็ยังต่ำกว่าเกณฑ์ จบ คือร้อยละ 99.00 อยู่อีกเพียงเล็กน้อย จึงต้องทำการเชิญชวนและชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นและประโยชน์ของการศึกษา

ค่าดัชนีที่ไม่มีเกณฑ์สำหรับเปรียบเทียบมี 3 ตัว ได้แก่ จำนวนผู้จบการศึกษาในระบบโรงเรียนแล้วกลับเป็นผู้อ่านออกแต่เขียนไม่ได้ โดยมีร้อยละ 6.51 จำนวนผู้จบการศึกษา

ในระบบโรงเรียนแล้วกลับเป็นผู้อ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้ โดยมีร้อยละ 9.96 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หลังจากออกจากโรงเรียนแล้วก็ไม่ค่อยได้อ่านและเขียนหนังสือ จนในที่สุดก็ค่อย ๆ ลืมไป สาเหตุที่ไม่ค่อยได้อ่าน อาจไม่มีหนังสืออ่านหรือมีแต่ไม่เป็นที่สนใจ สำหรับงานการเขียนนั้นคนชนบทมีโอกาสน้อยกว่าอ่านอยู่แล้ว จึงไม่เป็นที่น่าสงสัยเลยว่าจำนวนคนเขียนไม่ได้จึงมีมากกว่าคนที่อ่านไม่ออก และจากการศึกษาจำนวนคนที่สามารถคิดเลขง่าย ๆ ได้ พบว่ามี 192 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 47.17 ของประชากรที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไป นับว่าเป็นจำนวนที่ไม่น้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากออกจากโรงเรียนแล้วลืมเพราะไม่ค่อยได้ใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจมีบางส่วนขณะอยู่ในโรงเรียนก็คิดเลขไม่ค่อยจะได้อยู่แล้ว เมื่อจบออกมาไม่ว่าหากแต่ยังแต่กับการทำมาหากิน ทำนา ทำไร่ และไม่ได้ใช้เลยก็จะลืมหมด

2. การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นอยู่ในครัวเรือน มีค่าดัชนีไม่เข้าเกณฑ์ 15 ตัว ในจำนวน 21 ตัว คิดเป็นร้อยละ 71.43 ได้แก่ จำนวนเด็กที่ตกทอดทิ้ง โดยมี 1 คน เนื่องมาจากการหย่าร้างและต่างคนต่างไปทำมาหากินทิ้งลูกให้อยู่กับญาติ จำนวนครัวเรือนที่กินน้ำสะอาดมีร้อยละ 1.59 เวลาในการรับประทานอาหารเช้า โดยมีครัวเรือนร้อยละ 61.90 ที่รับประทานอาหารเช้าไม่คอยเป็นเวลา จำนวนครัวเรือนที่รู้จักบริโภคอาหาร มีครัวเรือนร้อยละ 12.70 ถึงร้อยละ 17.46 ที่บริโภคโปรตีนมากกว่า 23 วันในหนึ่งเดือน ไม่มีครัวเรือนบริโภคไขมันมากกว่า 23 วัน จำนวนครัวเรือนที่มีส้วม มีร้อยละ 38.10 ซึ่งต่ำกว่าผลการสำรวจบ้านหนองแรมของสำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เก็บครั้งหนึ่งที่พบว่าร้อยละ 62.20 (3,188) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบ้านหนองแรมมีรายได้สูงกว่าบ้านหัวคันถึง 6.22 เท่า จำนวนครัวเรือนที่มีส้วมที่สะอาด มีร้อยละ 54.17 ของครัวเรือนที่มีส้วม ค่าดัชนีทั้ง 4 ตัวหลัง ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่ามาจากสาเหตุ 2 ประการคือ ความไม่รู้ และความยากจน เพราะถ้าหากประชากรมีความรู้และไม่ยากจนคงจะต้องกินน้ำสะอาด ทั้งนี้เพื่อสุขภาพและหลาอนามัย สำหรับการให้มตรรก พบว่ามีร้อยละ 98.41 ที่เลี้ยงควมมมารคา ทั้งนี้เพราะชาวชนบทเมื่อคลอดบุตร ฝ่ายหญิงที่เป็นเกษตรกร จะอยู่บ้านเลี้ยงลูก จำนวนครัวเรือนที่เคสหรือกำลังวางแผนครอบครัว เพื่อควบคุมช่วงเวลาการมีบุตร โดยมี ร้อยละ 39.68 ซึ่งใกล้เคียงกับผลการสำรวจบ้านหนองแรม ของสำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่พบว่าร้อยละ 39.90 (3,188) อาจเนื่องมาจากขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว เพราะชาวชนบทมีมบุตรมาก เพื่อช่วยกันทำมาหากิน หรืออาจมีความเชื่อว่าผู้ชายคนใดทำหมันแล้วจะไม่แข็งแรงทำงาน จาก

การศึกษาวิธีการรักษาโรคเมื่อสมาชิกในครอบครัวป่วย โดยไปโรงพยาบาลหรือสถานอนามัย มีร้อยละ 71.43 แสดงให้เห็นว่ายังมีอีกจำนวนหนึ่งที่ยังซื้อยามารักษาด้วยวิธีโบราณ อื่น ๆ ซึ่งจำเป็นจะต้องให้ความรู้เพื่อให้เปลี่ยนค่านิยมและความเชื่อออกไป ทางด้านจำนวนผู้มีสุขภาพและอนามัยดี โดยมีร้อยละ 19.90 อาจเป็นเพราะส่วนใหญ่ขาดอาหาร ร่างกายจึงอ่อนแอ สุขภาพจึงไม่ค่อยสมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่พบว่าประชากรส่วนใหญ่มีสุขภาพไม่ค่อยสมบูรณ์ ชอบเชื่อว่าเพราะขาดอาหาร อัตราการหย่าร้างมี 2.46 รายต่อประชากรพันคน อัตราการตายมีร้อยละ 1.48 ซึ่งสูงกว่าผลการสำรวจบ้านหนองแรม ที่พบว่ามีร้อยละ 0.71 (3, 179) อัตราการตายด้วยโรคที่ป้องกันได้มี 2.46 รายต่อประชากรพันคน ซึ่งเป็นจำนวนที่เท่ากับอัตราการหย่าร้าง ที่มีการตายเกิดขึ้นอาจเนื่องมาจากการรักษาไม่ถูกวิธี สำหรับจำนวนผู้เป็นโรคจิตประสาทหรือภาวะสุขภาพจิตที่มารับบริการในโรงพยาบาล มีร้อยละ 1.72 ที่เป็นอาจมีสาเหตุมาจากคิมมากในเรื่องการทำมาหากินที่ไม่ได้ผล ถึงแม้จะทำงานหนักเพียงใดก็ยังยากจนและเป็นหนี้เป็นสิน มองไม่เห็นทางที่จะหลุดพ้นไปได้ ซึ่งไม่เห็นเป็นจริงกับคำกล่าวที่ว่า "งานคือเงิน เงินคืองาน บรรดาลสุข" และจำนวนผู้ศึกษาเสพศิกและมีความผิดคามพระราชา บัญญัติยาเสพศิกให้โทษ โดยมี 4.91 คนต่อประชากรพันคน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลงผิดหรือถูกเชิญชวนให้ทกลอง

คำขวัญที่ไม่มีเกณฑ์สำหรับเปรียบเทียบมี 7 ตัว ได้แก่ อัตราการจดทะเบียนสมรส โดยมีร้อยละ 32.86 แสดงให้เห็นว่าคู่สมรสยังไม่นิยมการจดทะเบียนสมรส ซึ่งอาจเป็นเพราะมองไม่เห็นความสำคัญและความจำเป็น หรือยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี ไว้วางใจซึ่งกันและกัน และซื่อสัตย์ต่อกัน ซึ่งแตกต่างจากสังคมในเมืองที่เจริญคู่สมรสส่วนใหญ่นิยมการจดทะเบียนสมรส การปกครองในครัวเรือนโดยในเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจและการเมือง หัวหน้าครัวเรือนเป็นผู้ตัดสินใจ ร้อยละ 93.66 แสดงให้เห็นว่าในท้องถิ่นนี้โคมอบหมายให้เป็นหน้าที่ของฝ่ายชาย สำหรับในเรื่องเกี่ยวกับบุตรที่ปรึกษาถิ่นระหว่างหัวหน้าครัวเรือนและคู่สมรส การเลือกสถานที่คลอดบุตรคนสุดท้าย ส่วนใหญ่คลอดที่บ้าน มีร้อยละ 87.10 อาจเป็นเพราะว่าการคลอดที่บ้านเสียค่าใช้จ่ายต่ำกว่าคลอดที่สถานอนามัยหรือโรงพยาบาล และคนรุ่นเก่าก็คลอดที่บ้านกันทั้งนั้น จำนวนหัวหน้าครัวเรือนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว โดยมีร้อยละ 34.92 ซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยหากไม่รีบดำเนินการไปเผยแพร่ความเข้าใจในเรื่องนี้ อาจทำให้อัตราการเกิดเพิ่มขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ได้ เมื่อศึกษาถึงอัตราการตายของทารกอายุต่ำกว่า 1 ปี

พบว่า ไม่มีเลย อัตราการตายของเด็กอายุ 1 - 4 ปี โดยมี 1 คน และอัตราการตายด้วยโรคที่สำคัญ โดยมี 5 คน ซึ่งค่าดัชนี 3 ตัวหลังนี้มีค่าต่ำ เป็นผลทำให้อัตราการตายต่ำด้วย อาจเนื่องมาจากไม่เป็นที่ระบาดของโรคหรือเป็นที่บังเอิญมีคนตายน้อยพอค

3. การศึกษาเพื่อหามาชุมชน มีค่าดัชนีไม่เข้าเกณฑ์ 11 ตัว ในจำนวน 15 ตัว คิดเป็นร้อยละ 73.33 โคนแก จำนวนครัวเรือนที่ได้รับการช่วยเหลือในเรื่องการผลิต จำหน่าย และสินเชื่อเพื่อการผลิตโดยไม่มีเลย ทั้งนี้ก็เพราะว่าไม่มีกลุ่มอาชีพเพื่อช่วยเหลือสมาชิกในเรื่องตนเอง จำนวนครัวเรือนที่มีสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมของส่วนรวมอย่างน้อย 1 ครั้ง โดยมีร้อยละ 92.06 ซึ่งควรจะมียอด 100.00 สำหรับครัวเรือนที่ไม่มีส่วนร่วมเลย อาจเนื่องมาจากมีคนน้อยและมีฐานะที่จำเป็นในการห้ามหาเงิน อันเนื่องมาจากต้องหาเช้ากินเช้า หาเย็นกินเย็น เมื่อศึกษาถึงจำนวนคนที่ไปออกเสียงเลือกตั้งซ่อมเมื่อ 29 พฤศจิกายน 2524 พบว่ามีร้อยละ 83.14 ถึงแม้ว่าจะเป็นจำนวนที่ต่ำ แต่ก็ยังสูงกว่าจำนวนไปออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎร ในปี พ.ศ. 2523 ของอีกหลายจังหวัด สำหรับจำนวนที่ไม่ได้ไปออกเสียงเลือกตั้งซ่อม อาจมีสาเหตุเนื่องมาจากคิดฐานะที่จำเป็นในการห้ามหาเงิน เมื่อพิจารณาถึงจำนวนครัวเรือนที่มีความรู้เกี่ยวกับการเสี่ยภาษี มีร้อยละ 19.05 มีความรู้เกี่ยวกับการเกณฑ์ทหาร มีร้อยละ 38.09 มีความรู้เกี่ยวกับการทำนัยกรรม มีร้อยละ 20.63 มีความรู้เกี่ยวกับการแจ้งเกิด เท่ากับการแจ้งตาย คือมีร้อยละ 88.89 สำหรับผู้ไม่มีความรู้ อาจเนื่องมาจากไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อนเลย หรือเคยรู้แต่ลืมแล้ว จึงควรนำความรู้ในเรื่องเหล่านี้ไปเผยแพร่ให้กับประชาชนในโอกาสต่อไป ทางด้านจำนวนคดีอาชญากรรม พบว่า มีคดีอาชญากรรมเกิดขึ้น 4 ครั้ง โดยเป็นคดีลักทรัพย์ทั้งหมด หากประชาชนมีชีวิตอยู่ในสภาพที่มีไมใช่ คงไม่คิดเสี่ยงทำผิดกฎหมายด้วยการขโมยเป็นแน่ รัฐควรมีโครงการที่จะช่วยทำให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้อย่างแท้จริง สำหรับกิจการของเอกชนในหมู่บ้าน โดยมีร้านค้า 2 ร้าน ไม่มีปัจจัยการผลิต ไม่มีตลาดกลาง ทั้งนี้ก็อาจเนื่องมาจากผู้ลงทุนเห็นว่า คงไม่คุ้มกับการลงทุนจึงไม่มีใครมาค้าเนนกิจการในหมู่บ้าน และอัตราการบวช พบว่ามีร้อยละ 78.86 สาเหตุที่บวชไม่ครบทุกคน อาจเนื่องมาจากเหตุ 2 ประการ คือ ประการแรกมีครอบครัวก่อนที่จะมีอายุครบบวช เมื่อมีบุตรก็ต้องมีการละสังขารจึงยังไม่ไต่บวช ประการที่สอง ยังไม่มีเงินหรือครอบครัวมีกันสิ้น

ค่าดัชนีที่ไม่มีเกณฑ์สำหรับเปรียบเทียบมี 13 ตัว โคนแกหลักในการเลือกผู้แทนราษฎร โดยมีครัวเรือนที่มีหลักในการเลือกผู้แทนราษฎร ร้อยละ 73.02 ดังต่อไปนี้ตาม จำเป็น

จะต้องให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน เพื่อนำไปใช้ในการพิจารณาเลือกผู้แทนราษฎรต่อไป จำนวนครัวเรือนที่คิดว่าผู้แทนมีประโยชน์ต่อท้องถิ่น โดยมีร้อยละ 44.44 แสดงให้เห็นว่าผู้แทนราษฎรที่ผ่านมาไม่ไต่หาประโยชน์เท่าที่ควร จึงมีคนส่วนใหญ่มองไม่เห็นวาทะประโยชน์ต่อท้องถิ่นอย่างแท้จริง ความสามัคคีในกลุ่มชนบท พบว่าประชาชนมีความสามัคคี ซึ่งเป็นลักษณะของสังคมชนบทที่อยู่กันแบบฉันทันตอง มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ไปมาหาสู่กันเป็นประจำ จำนวนวัดมี 1 แห่ง ซึ่งเป็นปกติธรรมดาสำหรับชนบทที่หมู่บ้านหนึ่งมีวัดหนึ่ง หรือสองสามหมู่บ้านมีวัดหนึ่ง จำนวนพระ มีพระ 2 รูป มีสามเณร 1 รูป อาจเนื่องมาจากเป็นวัดเล็ก ๆ ในชนบท จึงมีพระเณรไม่มากที่จำวัดตลอดปี ดังอย่างไรก็ตามวัดบางแห่งช่วงออกพรรษา มีพระจำวัดอยู่เพียงรูปเดียวเท่านั้น สำหรับอัตราการสอนธรรมะหรือเทศน์ โดยมีการสอนทุกวัน พระตลอดเช้าพรรษา ซึ่งปฏิบัติเช่นเดียวกับวัดอื่น ๆ ทั่วไป มีประเพณีของท้องถิ่น โดยมี บุญบั้งไฟ บุญมหาชาติ บุญกรุน บุญผาผ่า และบุญข้าวเจ้า ซึ่งเหมือนกับท้องถิ่นอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน โดยมีการทอผ้า ซึ่งทอกันมากในเวลาว่างจากการทำนา ทำไร่ เช่นเดียวกับท้องถิ่นอื่น ๆ สำหรับจำนวนครั้งที่มีการจัดห้องสมุดเคลื่อนที่เข้าไปบริการประชาชน จำนวนครั้งที่หม่อมราชวงศ์ศึกษาประชาชน นำข่าว บทความและความรู้ต่าง ๆ ไปสู่ประชาชน จำนวนประเภทของการบริการหรือโครงการทางการศึกษานอกกระบวนโรงเรียนที่หน่วยงานต่าง ๆ ใหญ่หมู่บ้าน ซึ่งค่าดัชนี 3 ตัวหลังนี้ พบว่าไม่มีเลย แสดงให้เห็นว่าหมู่บ้านยังไม่ได้เป็นเป้าหมายของโครงการต่าง ๆ เหล่านี้เลย จำนวนคนที่เคยไปฟังธรรมะหรือเทศน์เสมอ ๆ โดยมีร้อยละ 9.83 ของประชาชนทั้งหมู่บ้าน ซึ่งเป็นคนสูงอายุทั้งนั้น อาจเป็นเพราะคนในวัยอื่นต้องทำงานตามปกติ และจำนวนหัวหน้าครัวเรือนที่เชื่อโชคกลาง โดยมีร้อยละ 28.57 หรือประมาณหนึ่งในสี่ ซึ่งจำเป็นจะต้องหาทางลดจำนวนให้น้อยลง จนกระทั่งหมดไปในที่สุด

4. การศึกษาคำนวณอาชีพหรือเศรษฐกิจ มีค่าดัชนีไม่เข้าเกณฑ์ 6 ตัว ในจำนวน 10 ตัว คิดเป็นร้อยละ 60.00 ใกล้เคียงจำนวนครัวเรือนที่ใช้จ่ายในการเพิ่มผลผลิต โดยมีร้อยละ 73.02 จำนวนครัวเรือนที่ใช้จ่ายปราบศัตรูพืชหรือวัชพืช โดยมีร้อยละ 77.78 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบางครัวเรือนขาดเงินสำหรับซื้อปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช หรืออาจมีความคิดว่าคงลงทุนมากขึ้น ทั้ง ๆ ที่มีความไม่แน่นอนของผลผลิตว่าจะได้หรือไม่อย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกข้าว และปอ ซึ่งอาศัยน้ำฝนแต่เพียงอย่างเดียว หากปีใดฝนตกได้ผลผลิต ถึงแม้ว่าจะน้อยกว่าการใช้จ่ายและยาปราบศัตรูพืชก็ตาม แต่คงจะไม่เสียใจมากนัก โดยอาจคิดสมมติว่า

ดาไช่ปู้และฮ่าปราบตี้ครุซึ แต่ฝนไม่ค่อยตกก็จะได้ผลผลิตพอ ๆ กัน สำหรับสาเหตุการตายของสัตว์ พบว่าส่วนมากไม่ทราบสาเหตุ โดยมีร้อยละ 80.95 แสดงให้เห็นถึงความไม่รู้อันจะเกิดขึ้นทุกปีก็ตาม หรืออาจเกิดจากเชื้อโรคจำพวกกิลเลียจ่าไม้ไค เมื่อศึกษาถึงรายได้อเฉลี่ยต่อคน พบว่ามีรายได้อ 308.21 บาทต่อคน ซึ่งต่ำกว่าผลการสำรวจบ้านหนองแถมของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ถึงเกือบ 7 เท่า ก็บ้านหนองแถมมีรายได้อเฉลี่ยคนละ 2061 บาท (3,183) นอกจากนี้ยังต่ำกว่าผลการสำรวจบ้านวังพระและบ้านนาสีนวล ของหน่วยงานเดียวกัน ก็มีรายได้อเฉลี่ยคนละ 1,500 - 2,500 บาท (25,40) และ 895 บาท (25,44) ตามลำดับแต่มีรายได้อต่ำกว่าผลการศึกษาข้อมูลความต้องการพื้นฐานของชาวชนบทตามพื้นที่ต่าง ๆ ประมาณ 5 เท่า โดยมีรายได้อเฉลี่ยคนละ 1,596 บาท (23,11) สำหรับจำนวนผู้มีรายได้อน้อยที่เข้ารับการรักษาพยาบาลโดยไม่เสียค่ารักษามีร้อยละ 58.48 แสดงให้เห็นถึงจำนวนคนยากจนในหมู่บ้านว่ามีมากจริง ๆ และจำนวนที่กินเนื้อครว โดยมีเฉลี่ยครัวเรือนละ 8.44 ไร่ ซึ่งต่ำกว่าผลการสำรวจบ้านหนองแถม และบ้านนาสีนวล ก็มีเพียงครัวเรือนละ 15.7 ไร่ (3,181) และ 11 ไร่ (25,45) ตามลำดับ และต่ำกว่าผลการสำรวจบ้านนาปะขอ ของบึงฉุา เขียวชะเอม และบรียง สู้สว่าง ที่พบว่ามีเฉลี่ยครัวเรือนละ 10 - 15 ไร่ (24,40)

ค่าดัชนีที่ไม่ดีเกณฑ์สำหรับเปรียบเทียบมี 12 ตัว ไค้แก่ จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรที่ใช้จากระบบชลประทาน โดยไม่มีเลข จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรที่อาศัยน้ำฝนอย่างเดียว มีร้อยละ 100.00 ผลผลิตจากพืชและสัตว์ในปีที่ผ่านมา โดยมีผลผลิตจากพืชพอเกิน ร้อยละ 55.56 เหลือขายร้อยละ 4.77 และมีผลผลิตจากสัตว์พอเกิน ร้อยละ 53.97 ไม่มีเหลือขาย รายได้อเฉลี่ยต่อครัวเรือน โดยมี 1,991.11 บาท รายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน มี 2,655.55 บาท จำนวนการออมเฉลี่ยต่อครัวเรือน โดยมี 199.37 บาท แต่เมื่อพิจารณาเฉพาะครัวเรือนที่มีเงินออม มีเงินออมเฉลี่ยต่อครัวเรือนเท่ากับ 2093.33 บาท จำนวนการออมเฉลี่ยต่อคน มี 30.86 บาท จำนวนหนี้เงินเฉลี่ยต่อครัวเรือน โดยมี 664.44 บาท จำนวนหนี้เงินเฉลี่ยต่อคน มี 102.85 บาท สำหรับการขายผลผลิต พบว่าที่ขายไค้ตามราคาควบคุม มีร้อยละ 40.74 ของครัวเรือนที่มีผลผลิตขาย เมื่อพิจารณาความพอใจในการขาย พบว่าที่ขายไค้ตามราคาที่ต้องการ ร้อยละ 35.19 ของครัวเรือนที่มีผลผลิตขาย และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยมีร้อยละ 80.95 ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่า การทำเกษตรมีความเสี่ยงสูงมาก เพราะต้องอาศัยน้ำฝนเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ผลผลิตจึงตกการณ์ไม่ไค้แน่นอน

ประกอบด้วยพื้นที่ทำกินมีไม่มาก ทำให้ในปีที่ถึงฝนจะไม่แล้ง ครัวเรือนส่วนใหญ่ก็ทำผลผลิตเพียงพอกินเท่านั้น และเนื่องจากส่วนใหญ่ขายผลผลิตไม่ได้ตามราคาที่ควบคุม และขายไม่ได้ตามราคาที่ต้องการ ทำให้มีรายได้น้อย แต่จำเป็นต้องกินต้องใช้ ต้องใช้หนี้ ทำให้รายจ่ายสูงกว่ารายได้ จึงเกิดหนี้สิน ครัวเรือนส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการทำงานเพื่อลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้

5. จากการพิจารณาค่าดัชนีที่สามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้ พบว่ามีค่าดัชนีบางตัวต่ำ และไม่เข้าเกณฑ์ จะมีผลทำให้ดัชนีตัวอื่น ๆ ต่ำหรือสูง และไม่เข้าเกณฑ์ไปด้วย ซึ่งมีทั้งดัชนีที่อยู่ในหมวดเดียวกัน และต่างหมวดกัน เช่น รายได้น้อย อาจทำให้จำนวนครัวเรือนที่มีส่วนต่ำไปด้วย เป็นต้น จึงตั้งข้อสังเกตไว้ว่า ตัวแปรที่นำมาศึกษานั้นแต่ละตัวอาจไม่เป็นอิสระต่อกันทั้งหมด

6. เมื่อพิจารณาค่าดัชนีทั้งหมดที่ไม่เข้าเกณฑ์ พบว่ามี 34 ตัว ในจำนวน 48 ตัว หรือร้อยละ 70.83 หรือประมาณสองในสาม แสดงให้เห็นว่าสถานการณ์ทางการศึกษานอก-ระบบโรงเรียนอยู่ในระดับต่ำมาก (กำหนด "ต่ำมาก" เมื่อมีค่าดัชนีไม่เข้าเกณฑ์ร้อยละ 66.67 - 100.00 "ต่ำ" เมื่อมีค่าดัชนีไม่เข้าเกณฑ์ ร้อยละ 33.34 - 66.66 "ค่อนข้างต่ำ" เมื่อมีค่าดัชนีไม่เข้าเกณฑ์ ร้อยละ 0.01 - 33.33 และ "สูง" เมื่อมีค่าดัชนีไม่เข้าเกณฑ์ ร้อยละ 0.00)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา
 - 1.1 อาคารสถานที่และอุปกรณ์ ควรจะมีการปรับปรุงในเรื่องต่าง ๆ ตามลำดับ

ดังนี้

- 1.1.1 จัดสรรงบประมาณสำหรับปรับปรุงอาคารเรียน โดยจัดตั้งห้องสมุด และห้องวิทยาศาสตร์
- 1.1.2 เพิ่มงบประมาณด้านอุปกรณ์การเรียนการสอนใหม่เพียงพอ
- 1.1.3 จัดสรรงบประมาณสำหรับสร้างที่ส้วมชาย ส้วมหญิง และส้วมชาย
- 1.2 การบริหารโรงเรียน ควรมีการปรับปรุงในเรื่องต่าง ๆ ตามลำดับดังนี้คือ
 - 1.2.1 เพิ่มจำนวนครูให้มากขึ้น ซึ่งควรจะมีเพิ่มขึ้นอีก 3 คน โดยเป็น คุุณปริญาตรี ในสาขาวิชาเอกต่างกัน

- 1.2.2 จัดให้มีการตรวจสอบสุขภาพอนามัยของนักเรียนเป็นประจำทุกวัน
- 1.2.3 จัดหาหนังสือพิมพ์ วารสาร และหนังสืออ่านเพื่อความรู้อื่น ๆ ความบันเทิง
ให้แก่ครูและนักเรียน

1.3 คุณภาพการเรียนการสอน ควรมีการปรับปรุงในเรื่องต่าง ๆ ตามลำดับ
ดังนี้

1.3.1 จัดให้มีการอบรมครู ในเรื่องเกี่ยวกับการเรียนการสอน การวัดผล
และการประเมินผล ซึ่งจะกระทำได้ในช่วงปิดเทอม เพื่อครูจะได้นำความรู้มาปรับปรุงการสอน
การวัดผลและการประเมินผลให้ดียิ่งขึ้น และอาจทำให้ค่าดัชนีที่ไม่เข้าเกณฑ์ 6 ตัว ในจำนวน
7 ตัว เข้าเกณฑ์ได้ในโอกาสต่อไป

1.3.2 จัดหาวัสดุสำหรับให้ครูได้ใช้ในการจัดทำสื่อการสอนให้พอเพียง

1.3.3 มีกิจกรรมครูใหญ่จัดการทำสื่อการสอนและหมุนเวียนกันใช้ภายในกลุ่ม

โรงเรียน

1.4 คุณภาพของครู ควรมีการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ตามลำดับดังนี้

1.4.1 ควรจัดอบรมหรือสัมมนาให้ครูได้รับความรู้ หรือเพิ่มวุฒิให้สูงขึ้น

1.4.2 ควรบรรจุครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ในจำนวนที่ควรจะมีเพิ่มหนึ่ง
3 คน โดยไม่ให้วิชาเอกที่เรียนมาซ้ำกัน

1.5 อื่น ๆ ควรมีการปรับปรุงในเรื่องต่าง ๆ ตามลำดับดังนี้

1.5.1 จัดสรรงบประมาณสำหรับซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด

1.5.2 ควรมีการติดต่อขอรับบริจาคหนังสือไปความสถานที่ต่าง ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมคุณภาพทางการศึกษาของหมู่บ้าน

2.1 การศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีโครงการที่จะต้องเร่งดำเนินการ คือโครงการ
รณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ เพื่อให้ประชาชนทุกคนอ่านออกเขียนได้

2.2 การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นอยู่ในครัวเรือน ควรมีโครงการที่
จะต้องเร่งดำเนินการ ตามลำดับดังนี้ คือ

2.2.1 โครงการจัดหาน้ำสะอาด เพื่อป้องกันการเกิดโรคติดต่อ อันเนื่อง
มาจากน้ำและอาหารเป็นพิษ

- 2.2.2 โครงการสร้างงานในชนบท เพื่อให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น
- 2.2.3 โครงการโภชนาการ เพื่อปรับปรุงภาวะโภชนาการของประชาชน
 ชักโรคขาดอาหารให้หมดไป
- 2.2.4 โครงการวางแผนครอบครัว เพื่อป้องกันอัตราการเพิ่มของประชากร
 และควบคุมช่วงเวลาการมีบุตรในเวลาที่เหมาะสม
- 2.2.5 โครงการสาธารณสุขมูลฐาน เพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการ
 สาธารณสุขที่จำเป็นทั่วถึงกัน จัดหาพยาบาลประจำหมู่บ้าน ควบคุมโรคติดต่อ เป็นต้น
- 2.3 การศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน ควรมีโครงการที่จะต้องเร่งดำเนินการตาม
 ลำดับดังนี้ คือ
- 2.3.1 โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพเพื่อช่วยเหลือในเรื่องการผลิต จำหน่าย
 และสินเชื่อเพื่อการผลิต
- 2.3.2 โครงการเผยแพร่ความรู้และช่วยเหลือทางด้านกฎหมายแก่ประชาชน
 เพื่อประชาชนสามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้ถูกต้องและป้องกันการถูกเอาเปรียบ
- 2.3.3 โครงการการศึกษาออกโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างการพัฒนา เพื่อ
 สนับสนุนโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในพื้นที่ เช่น จัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ จัดที่อ่านหนังสือ
 ประจำหมู่บ้าน จัดห้องสมุดเคลื่อนที่ เป็นต้น
- 2.4 การศึกษาด้านอาชีพหรือเศรษฐกิจ ควรมีโครงการที่จะต้องเร่งดำเนินการ
 ตามลำดับดังนี้ คือ
- 2.4.1 โครงการขานาน้ำฝน เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าว
- 2.4.2 โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนมีแหล่งน้ำ
 ดาวรในการทำเกษตร ประมง และการอุปโภค บริโภค
- 2.4.3 โครงการปลูกสัตว์ เพื่อป้องกัน กำจัดโรคระบาดและให้ความรู้
 เกี่ยวกับการป้องกันโรค